

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงิน ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของธุรกิจ และประสิทธิผลของธุรกิจ เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบและแนวทางในการการศึกษาผลกระทบของการใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงินต่อความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและประสิทธิผลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดังนี้คือ

- 2.1. โครงสร้าง และความสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- 2.2. การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและประสิทธิผลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- 2.3. การใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2.1. โครงสร้าง และความสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2.1.1 นิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises : SMEs) เป็นธุรกิจที่มีจำนวนมากในประเทศไทย ครอบคลุมประเภทของธุรกิจ ใน 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ 1) ภาคการผลิต 2) ภาคการค้า และ 3) ภาคการบริการ (ที่มา: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม) โดยมีหลักเกณฑ์ในการกำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จากจำนวนการจ้างงานและมูลค่าของสินทรัพย์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามกฎกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2545 อาศัยอำนาจพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 ตามที่ปรากฏในตารางที่ 2.1.1

**ตารางที่ 2.1.1 ลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามพระราชบัญญัติส่งเสริม
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543**

ประเภทของวิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อม	จำนวนการจ้างงาน (คน)		จำนวนสินทรัพย์ถาวร (ล้านบาท)	
	ขนาดย่อม	ขนาดกลาง	ขนาดย่อม	ขนาดกลาง
ภาคการผลิต	ไม่เกิน 50	51 - 200	ไม่เกิน 50	51 - 200
ภาคการค้า				
- ค้าส่ง	ไม่เกิน 25	26 - 50	ไม่เกิน 50	51 - 100
- ค้าปลีก	ไม่เกิน 15	16 - 30	ไม่เกิน 30	31 - 60
ภาคการบริการ	ไม่เกิน 50	51 - 200	ไม่เกิน 50	51 - 200

หมายเหตุ: ในกรณีที่จำนวนการจ้างงานของกิจการใดเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดย่อม แต่มูลค่าของสินทรัพย์ถาวรเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางหรือมีจำนวนการจ้างงานเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลาง แต่มูลค่าของสินทรัพย์ถาวรเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดย่อม ให้ถือจำนวนการจ้างงานหรือมูลค่าสินทรัพย์ถาวรที่น้อยกว่าเป็นเกณฑ์การพิจารณา

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2.1.2 รูปแบบของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ในการประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อาจจะทำตั้งแต่คนเดียวขึ้นไป หรือมีหุ้นส่วนร่วมกันหลายคน ซึ่งต้องจัดตั้งในรูปแบบของนิติบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกันไปตามที่ปรากฏในตารางที่ 2.1.2

ตารางที่ 2.1.2 รูปแบบของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ลำดับที่	รูปแบบ	ลักษณะ
1	บุคคลธรรมดา	บุคคลทั่วไปที่มีชีวิตอยู่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (มาตรา 15)
2	คณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคล	บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ตกลงเข้ากันเพื่อการทำกิจการร่วมกัน โดยไม่มีวัตถุประสงค์แบ่งปันกำไรที่ได้จากกิจการที่ทำ (หน่วยภาษีตามมาตรา 56 แห่งประมวลรัษฎากร)
3	ห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีใช้นิติบุคคล	บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ตกลงเข้ากันเพื่อการทำกิจการร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์แบ่งปันกำไรที่ได้จากกิจการที่ทำ (หน่วยภาษีตามมาตรา 56 แห่งประมวลรัษฎากร)

ตารางที่ 2.1.2 รูปแบบของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ต่อ)

ลำดับที่	รูปแบบ	ลักษณะ
4	ห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียนนิติบุคคล	บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาลงทุนและเป็นเจ้าของกิจการร่วมกัน โดยหุ้นส่วนทุกคนไม่จำกัดความรับผิดและต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
5	ห้างหุ้นส่วนจำกัด	บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาลงทุนและเป็นเจ้าของกิจการร่วมกัน หุ้นส่วนมีทั้งที่จำกัดความรับผิดและไม่จำกัดความรับผิดและต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
6	บริษัทจำกัด	บุคคลตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป มาลงทุนและเป็นเจ้าของกิจการ ผู้ถือหุ้นรับผิดในหนี้ต่าง ๆ ไม่เกินจำนวนเงินที่ผู้ถือหุ้นแต่ละคนลงทุนและต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
7	บริษัทมหาชนจำกัด	บริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยความประสงค์ที่จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชนให้ผู้ถือหุ้นมีความรับผิดจำกัด ไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระ และบริษัทดังกล่าวได้ระบุนามประสงค์เช่นนั้นไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ (มาตรา 15 พ.ร.บ. บริษัทมหาชนจำกัด)
8	กิจการร่วมค้า	กิจการที่ดำเนินการร่วมกันเป็นทางการค้าหรือหากำไรระหว่างบริษัทกับบริษัท บริษัทกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือระหว่างบริษัทและ/หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับบุคคลธรรมดาคนละบุคคลที่มีหุ้นนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือนิติบุคคลอื่น เป็นนิติบุคคลตามประมวลรัษฎากร (มาตรา 39)
9	นิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศ	บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ

ตารางที่ 2.1.2 รูปแบบของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ต่อ)

ลำดับที่	รูปแบบ	ลักษณะ
10	กิจการที่ดำเนินการค้าหรือหาทำไรโดยรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์กรของรัฐบาลต่างประเทศ	เป็นกิจการของรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์กรของรัฐบาลต่างประเทศ มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลตามประมวลรัษฎากร เป็นนิติบุคคลตามประมวลรัษฎากร (มาตรา 39)
11	มูลนิธิหรือสมาคม	เป็นนิติบุคคลตามประมวลรัษฎากรและมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลแต่จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลถ้าเป็นมูลนิธิหรือสมาคมที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังประกาศให้เป็นองค์กรสาธารณกุศล

ที่มา: กรมสรรพากร

2.1.3 โครงสร้าง และความสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อระบบ

เศรษฐกิจไทย

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งจากรายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมล่าสุดในปี 2552 ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พบว่า ธุรกิจ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีจำนวนถึงประมาณร้อยละ 99.8 ของธุรกิจทั้งหมด ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน เป็นกลไกหลักในการฟื้นฟูและเสริมสร้างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ รวมทั้งเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาความยากจน ข้อมูลที่ยืนยันถึงบทบาททางเศรษฐกิจไทยที่สำคัญดังกล่าว ได้แก่ การก่อให้เกิดการจ้างงานคิดเป็นสัดส่วนถึงกว่าร้อยละ 78.2 ของการจ้างงานรวมของประเทศ บทบาทในการสร้างมูลค่าเพิ่มเฉลี่ยประมาณร้อยละ 37.8 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และมีมูลค่าการส่งออกโดยตรงคิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 30.56 ของมูลค่าการส่งออกรวม แสดงให้เห็นได้ตารางที่ 2.1.3

ภาพที่ 2.1.3 โครงสร้าง และความสำคัญของ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ไทยในปี 2552

ขนาดของวิสาหกิจ	จำนวนวิสาหกิจ		การจ้างงาน		GDP		มูลค่าที่ส่งออก	
	ราย	%	คน	%	บาท	%	บาท	%
วิสาหกิจขนาดใหญ่(LE) + อื่น ๆ	4,653	0.2	2,704,243	21.80	5,632,855	62.2	3,610,713	69.44
วิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อม (SMEs)	2,896,106	99.8	9,701,354	78.20	3,417,860	37.8	1,589,199	30.56
รวม	2,900,759	100.0	12,405,597	100.0	9,050,715	100.0	5,199,912	100.0

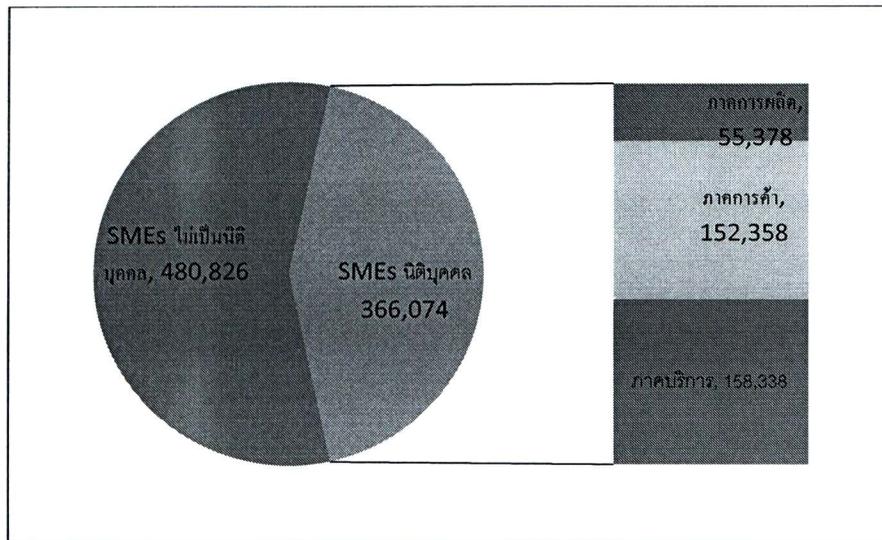
ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานประกันสังคม กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมศุลกากร

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประมวลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

สำหรับบทบาทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครและ
ปริมณฑล ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดนนทบุรี นครปฐม ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร ก็
มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจในประเทศไทยเช่นเดียวกันและถือว่าเป็นรากฐานทางเศรษฐกิจที่
เข้มแข็ง โดยในปี 2552 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
จำนวน 846,900 รายคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 29.24 ของจำนวนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
ในประเทศ โดยก่อให้เกิดการจ้างงาน 5,098,059 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 52.51 จากจำนวนการ
จ้างงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศ ซึ่งในจำนวนดังกล่าวเป็นวิสาหกิจ
ขนาดกลางและขนาดย่อมที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลประมาณ 366,074 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ
43.22 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลทั้งหมด โดย
จำแนกเป็นภาคการผลิตจำนวน 55,378 ราย ภาคการค้าจำนวน 152,358 ราย และภาคการบริการ
จำนวน 158,338 ราย แสดงให้เห็นได้ดังภาพที่ 2.1.3

ภาพที่ 2.1.3 โครงสร้างวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ประมวลโดย: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ทั้งนี้จากผลการศึกษายาทบาทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในปี 2552 พบว่า ศักยภาพทางเศรษฐกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งอยู่ในพื้นที่ภาคกลาง โดยจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และนครปฐม เป็นพื้นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำหลายสาย ทำให้เป็นพื้นฐานสำคัญของสังคมวิถีเกษตร การทำเกษตรแปรรูป และการทำประมงน้ำจืด รวมไปถึงเป็นแหล่งผลิตอาหารแปรรูป จังหวัดสมุทรสงครามซึ่งมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ทำให้มีข้อได้เปรียบเกี่ยวกับการทำธุรกิจท่องเที่ยว และประมงทะเล และจังหวัดสมุทรปราการซึ่งเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมหลักและมีข้อได้เปรียบในการลงทุนอุตสาหกรรมประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการบริหารประเทศ และเป็นศูนย์กลางของธุรกิจการค้า รวมไปถึงเป็นแหล่งนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศ ถึงแม้ว่าเศรษฐกิจหลักจะถูกนำด้วยธุรกิจขนาดใหญ่ แต่ธุรกิจทั้งในภาคการผลิต การค้า และบริการที่มีอยู่จำนวนมากเป็น ธุรกิจ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แทบทั้งสิ้น

นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจุบันมีความเป็นไปได้ค่อนข้างมากที่ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในประเทศไทยจะสามารถก้าวเข้าสู่ตลาดอาเซียนใหม่ ซึ่งประกอบด้วย ประเทศกัมพูชา

ประเทศลาว สหภาพพม่า และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เนื่องจากประเทศเหล่านี้มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทยและมีโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยต่อการค้าและการลงทุน ซึ่งปัจจัยที่สำคัญคือ 1) จำนวนประชากรและกำลังซื้อ 2) ลักษณะและประเภทของอุตสาหกรรมในพื้นที่ 3) คู่แข่งและโอกาสของสินค้าไทย 4) ระบบโลจิสติกส์และการขนส่ง 5) ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศและพื้นที่เป้าหมาย 6) การมีอุตสาหกรรมรายใหญ่ของไทยเข้าไปดำเนินการแล้ว และ 7) มาตรการทางภาษีและมิใช่ภาษีที่เอื้อประโยชน์สำหรับ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ไทย

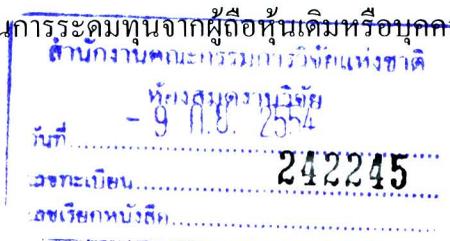
2.2. การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและประสิทธิผลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีผลต่อมูลค่าเพิ่มทางการตลาด และการเพิ่มโอกาสในการลงทุนในโครงการใหม่ ๆ ซึ่งทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้รับผลตอบแทนเพิ่มขึ้นจากการลงทุน การดำเนินงาน และนำไปสู่ประสิทธิผลของธุรกิจ (Leeds,2003.) แต่อุปสรรคที่สำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม คือการไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้หรือเข้าได้ยาก

2.2.1 แหล่งเงินทุนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

แหล่งเงินทุนเป็นเรื่องที่สำคัญมากสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เนื่องจากธุรกิจจำเป็นต้องนำเงินทุนมาใช้หมุนเวียน และขยายกิจการ หรือแก้ปัญหาในการดำเนินงาน โดยหากพิจารณาจากแหล่งที่มาของเงินทุน จะสามารถแบ่งลักษณะของเงินทุนได้ 2 ลักษณะ คือ 1) แหล่งเงินทุนภายในกิจการ ซึ่งหมายถึงเงินทุนของเจ้าของ หรือเงินทุนภายในครอบครัว และ 2) แหล่งเงินทุนภายนอกกิจการ ซึ่งหมายถึงเงินทุนจากการกู้ยืมสถาบันการเงิน กู้ยืมญาติพี่น้อง กู้ยืมนอกระบบ เป็นต้น โดยแหล่งเงินทุนหลัก ๆ ของธุรกิจ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประกอบด้วย (ศศิ คล่องพยาบาล,2553)

บุคคล บุคคลที่ถือเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นบุคคลที่มีความสนิทสนมใกล้ชิดกับผู้ประกอบการ เช่น พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง โดยเฉพาะการระดมทุนเพื่อเริ่มต้นธุรกิจ แต่ก็มักจะมีข้อจำกัดในขนาดของเงินทุน ถ้าผู้ประกอบการไม่มีพื้นฐานของครอบครัวที่มีฐานะดีเพียงพอ โดยลักษณะของเงินทุนจากบุคคลนี้มีทั้งในรูปของเงินกู้ยืมถ้าวมาจากพ่อ แม่ ญาติพี่น้อง และการเข้ามาถือหุ้นถ้าวเป็นเงินทุนที่มาจากเพื่อนฝูง แต่เนื่องจากส่วนใหญ่ที่ขนาดของเงินทุนมีขนาดจำกัด ทำให้เมื่อดำเนินการไปช่วงเวลานึง ก็อาจมีความจำเป็นต้องระดมทุนเพิ่ม โดยเฉพาะในกรณีที่ธุรกิจมีปัญหาด้านเงินทุนหมุนเวียน หรือการขาดสภาพคล่อง โดยอาจจะเป็นการระดมทุนจากผู้ถือหุ้นเดิมหรือบุคคลภายนอก ซึ่งในการ

ระดมทุนจากบุคคลภายนอกหรือการมีผู้ถือหุ้นเพิ่มมักจะประสบปัญหาในเรื่องของการบริหารจัดการ ที่มักจะมี ความขัดแย้งระหว่างผู้ถือหุ้นเดิมอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ามีส่วนการถือหุ้นในระดับใกล้เคียงกัน และอาจจะมาจากการขาดความเข้าใจในเรื่องของความเป็นเจ้าของของธุรกิจของผู้ถือหุ้น ที่มักจะคิดว่าตนมีอำนาจในการบริหารจัดการธุรกิจได้ เพราะส่วนใหญ่ธุรกิจ วิชา กิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้ถือหุ้นกับผู้บริหารมักจะเป็นบุคคลเดียวกัน ดังนั้นการระดมเงิน ทุนจากบุคคลจึงมีข้อจำกัดในการขยายทุนเพิ่มเติมหรือจัดเป็นแหล่งทุนที่ถือได้ว่ามีข้อจำกัดสำหรับ วิชา กิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทำให้ต้องมีการระดมทุนจากแหล่งทุนภายนอก เช่น ธนาคาร หรือสถาบันการเงิน เป็นต้น

พันธมิตรธุรกิจ พันธมิตรธุรกิจก็นับเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ประกอบการ วิชา กิจขนาดกลางและขนาดย่อม แบบหนึ่ง ซึ่งพันธมิตรทางธุรกิจนี้สามารถเป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นแหล่งทุนที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนหรือเข้ามาร่วมเป็นเจ้าของ โดยอาจมีที่ มาจากการติดต่อทำธุรกิจหรือทำการค้าร่วมกัน แล้วถึงเห็นว่าธุรกิจมีอนาคตในการเติบโตหรือมีศักยภาพ ก็อาจจะติดต่อขอเข้าร่วมหุ้น เช่น ระหว่างผู้ขายวัตถุดิบกับผู้ผลิตสินค้า หรือระหว่างผู้ผลิตสินค้ากับตัวแทนจำหน่าย เป็นต้น เช่น ขอเข้ามาถือหุ้น 5%-10% แต่ในกรณีที่ขอเข้ามาถือหุ้นในสัดส่วนสูงเช่น 25%-50% แม้ว่าผู้ประกอบการจะได้เงินทุนเข้ามา มาก แต่ก็อาจมีปัญหาในเรื่องของอำนาจการบริหารจัดการ ระหว่างผู้ถือหุ้นเดิมกับผู้ถือหุ้นใหม่ รวมถึงความหวาดระแวงในเรื่องของการครอบงำกิจการ จากผู้ประกอบการรายใหญ่ที่เข้าร่วมหุ้น ในกรณีที่เป็นการร่วมหุ้นระหว่างผู้ประกอบการรายเล็กกับผู้ประกอบการรายใหญ่ ดังนั้นแหล่งเงินทุนประเภทจากพันธมิตรธุรกิจที่เป็นไปได้ อย่างราบรื่น จึงมักจะเป็นการร่วมหุ้นเพื่อเงื่อนไขทางการค้าเท่านั้น มิใช่ มาจากการมุ่งหวังในการระดมทุนโดยตรง

ธนาคารหรือสถาบันการเงิน ธนาคารหรือสถาบันการเงิน จัดเป็นแหล่งเงินทุนที่ วิชา กิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีความคุ้นเคยมากที่สุด เนื่องจากเป็นแหล่งเงินทุนในระบบเศรษฐกิจมาเป็นเวลานานแล้ว โดยธนาคารหรือสถาบันการเงินนี้มีการจัดตั้งขึ้นหรือมีที่มาจากภาคเอกชน ซึ่งอาจมีส่วนของภาครัฐเข้ามาถือหุ้นด้วยก็ตาม โดยมีวัตถุประสงค์ในเชิงพาณิชย์หรือที่เรียกกันว่า “ธนาคารพาณิชย์” เช่น ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกสิกรไทย หรือเป็นธนาคารที่ มาจากการจัดตั้งจากรัฐในวัตถุประสงค์เฉพาะ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว. หรือ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม Bank) ธนาคารเพื่อ

การส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM Bank) เป็นต้น นอกจากนี้ยังอาจรวมถึงสถาบันการเงินประเภทอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น บริษัทเงินทุน เป็นต้น โดยแหล่งเงินทุนประเภทธนาคารและสถาบันการเงินเหล่านี้ ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดจะให้การสนับสนุนในรูปแบบของเงินกู้เป็นหลัก ยกเว้น วิชากิจขนาดกลางและขนาดย่อม Bank ที่มีส่วนของการร่วมลงทุนหรือเงินทุนส่วนตัวของ ซึ่งธนาคารหรือสถาบันการเงินไม่ว่าจะเป็นธนาคารพาณิชย์หรือธนาคารที่จัดตั้งจากภาครัฐในปัจจุบัน ต่างล้วนมีเงินกู้สำหรับผู้ประกอบการ วิชากิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งสิ้น เพียงแต่ธุรกิจที่จะสามารถได้รับวงเงินสินเชื่อ นั้น มีคุณสมบัติตรงตามบริการของทางธนาคารนั้นหรือไม่ เช่น ธุรกิจภาคการเกษตรพื้นฐาน อาจมีธนาคารที่ให้การสนับสนุนเฉพาะธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเท่านั้น เนื่องจากธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่นๆ ไม่มีบริการสินเชื่อทางการเกษตร หรือถ้าผู้ประกอบการที่ไม่มีการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการส่งออก เมื่อไปติดต่อกับ EXIM Bank ก็อาจไม่มีบริการในการให้วงเงินสินเชื่อธุรกิจตามที่ต้องการได้ เพราะถือเป็นบริการของธนาคารพาณิชย์ทั่วไป เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตามเงินกู้หรือสินเชื่อถือเป็นแหล่งเงินทุนที่ วิชากิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความคุ้นเคย และเงินกู้จากธนาคารหรือสถาบันการเงินก็มีความครอบคลุมในการสนับสนุนแก่ธุรกิจทุกประเภท เพียงแต่ว่าธนาคารหรือสถาบันการเงินใดจะให้บริการกับธุรกิจ หรือการดำเนินการของธุรกิจประเภทใดเท่านั้นเอง แต่สิ่งที่ผู้ประกอบการต้องคำนึงถึงคือในระบบของธนาคารหรือสถาบันการเงินของประเทศไทย ยังคงมีความจำเป็นต้องมีหลักประกันในการค้ำประกันสินเชื่อทั้งสิ้น เพียงแต่จะอยู่ในรูปแบบของทรัพย์สินโดยตรงซึ่งมักจะเป็นอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ก็ตาม เช่น ที่ดิน อาคาร ซึ่งเป็นข้อจำกัดสำคัญสำหรับผู้ประกอบการ วิชากิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่มักจะขาดหลักประกันเพื่อการค้ำประกันสินเชื่อดังกล่าว แต่ในปัจจุบันธนาคารของรัฐก็มีนโยบายในการสนับสนุนผู้ประกอบการ โดยการไม่ต้องใช้หลักประกันที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ เช่น โครงการสินเชื่อ Fast Track ของ วิชากิจขนาดกลางและขนาดย่อม Bank หรือโครงการธนาคารประชาชน ของธนาคารออมสิน เป็นต้น รวมถึงทรัพย์สินที่ผู้ประกอบการมิใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์โดยตรง เช่น โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เช่น ทรัพย์สินทางปัญญา ที่ดินราชพัสดุ แผลงเช่าการค้า ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ที่สามารถใช้เป็นหลักประกันได้ในแต่ละบริการของธนาคารของรัฐที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้นผู้ประกอบการควรศึกษาเกี่ยวกับบริการต่างๆ ของธนาคารหรือสถาบันการเงินที่เหมาะสมกับธุรกิจของตน ก่อนที่จะไปดำเนินการติดต่อขอเงินกู้ให้ชัดเจนถึงขอบเขตและเงื่อนไขต่างๆ ในการให้บริการของธนาคารหรือสถาบันการเงินนั้นๆ และเนื่องจากในปัจจุบันธนาคารหรือสถาบันการเงินต่างก็มีการออกบริการเงินกู้ส่วนบุคคลหรือเงินกู้

จากบัตรเครดิต ซึ่งก็ถือว่าสามารถใช้เป็นแหล่งเงินทุนสำหรับเงินกู้เพื่อ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้เช่นกัน เพียงแต่เงินกู้ส่วนบุคคลหรือเงินกู้จากบัตรเครดิตนี้ถ้ามาใช้ในธุรกิจควรเป็นการใช้ในระยะเวลาสั้นๆเท่านั้น หรือภายใน 1-3 เดือน และต้องรีบชำระคืนโดยเร็วที่สุด และต้องระมัดระวังการผิดนัดชำระเพื่อมิให้เสียประวัติด้วย

กองทุนเงินกู้ที่สร้างขึ้นตามนโยบายของรัฐ กองทุนเงินกู้ที่สร้างขึ้นตามนโยบายของรัฐ เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้การสนับสนุนแก่ชุมชนภายใต้นโยบายของภาครัฐ ตัวอย่างเช่น กองทุนหมู่บ้าน ที่รัฐบาลได้กู้เงินจากธนาคารออมสินแล้วนำไปจัดสรรให้หมู่บ้านทำการบริหารเงินลงทุนดังกล่าวด้วยการปล่อยกู้ หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ให้กับผู้ต้องการกู้ยืมตามวัตถุประสงค์ ซึ่งก็จะมีบางส่วนที่นำมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ แต่วงเงินที่ได้อาจมีข้อจำกัดในขนาดวงเงินเนื่องจากมีผู้กู้ยืมจำนวนมาก ราย แต่อาจเหมาะสมกับผู้ประกอบการใหม่หรือเป็นธุรกิจที่ใช้วงเงินน้อยๆ ในการเริ่มต้นกิจการหรือเพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินธุรกิจ

หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของรัฐที่สนับสนุนเงินทุนแก่ผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จะมีทั้งส่วนของเงินกู้และเงินทุนในส่วนทุนของธุรกิจ โดยเงินกู้ที่หน่วยงานของรัฐสนับสนุนแก่ผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จะมีลักษณะที่แตกต่างจากธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินทั่วไป ก็คือธุรกิจดังกล่าวจะต้องเป็นธุรกิจที่อยู่ภายใต้หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้นๆ และมีเกณฑ์การพิจารณาในการสนับสนุนการให้เงินกู้ที่ค่อนข้างเฉพาะเจาะจง ซึ่งมีใช้ทุกๆธุรกิจจะสามารถขอเงินกู้ดังกล่าวได้ โดยลักษณะเงินกู้จากหน่วยงานของรัฐดังกล่าวนี้ ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ หรือเงินกู้ปลอดดอกเบี้ย ซึ่งมีผู้ประกอบการจำนวนไม่น้อยคิดว่าเงินกู้ดังกล่าวนี้ หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ปล่อยกู้เอง เพราะในข้อเท็จจริงเงินกู้ดังกล่าวเป็นเงินกู้จากธนาคารตามโครงการความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐนั้น โดยหน่วยงานของรัฐจะเป็นผู้รับภาระจ่าย “ค่าดอกเบี้ย” แทนผู้ประกอบการให้กับทางธนาคาร ตัวอย่างเช่น เงินกู้ปลอดดอกเบี้ยจากสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ เป็นต้น หรือทางธนาคารมีการคิด “อัตราดอกเบี้ยพิเศษ” ให้กับผู้ประกอบการตามโครงการความร่วมมือดังกล่าว ซึ่งในบางกรณีทางธนาคารต้องมีการเรียกหลักประกันเพื่อค้ำประกันสินเชื่อดังกล่าว ในลักษณะเดียวกับการกู้ยืมเงินเพื่อทำธุรกิจทั่วไป เช่น ที่ดิน หรืออาคาร เป็นต้น แต่ผู้ประกอบการไม่มีหลักประกันใดๆเลยก็อาจจะไม่สามารถได้รับเงินกู้ดังกล่าวได้ แม้ว่าหน่วยงานของรัฐจะอนุมัติในหลักการในการสนับสนุนผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ดังกล่าวก็ตาม ยกเว้นในบางกรณีที่มีการใช้โครงการหรือทรัพย์สินทางปัญญาของผู้ประกอบการแทนหลักประกันได้ ในการสนับสนุน

เงินทุนจากส่วนทุนหรือเงินทุนจากส่วนของเจ้าของ จะมีลักษณะของการเข้ามาถือหุ้นในธุรกิจจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (สนช.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) เป็นต้น

กองทุนร่วมลงทุน กองทุนร่วมลงทุน ถือเป็นแหล่งเงินทุนรูปแบบใหม่สำหรับ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในปัจจุบัน เนื่องจากในสมัยก่อนหน้าก็มีกองทุนร่วมลงทุนเข้ามาให้การสนับสนุนแก่ธุรกิจ แต่มักจะมุ่งเน้นที่ธุรกิจขนาดใหญ่หรือเป็นธุรกิจตั้งแต่ขนาดกลางขึ้นไป โดยเป็นกองทุนร่วมลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นการถือหุ้นในลักษณะของการลงทุนในกิจการโดยหวังผลตอบแทน ซึ่งจะอยู่ในรูปของเงินปันผล และ/หรือ ส่วนต่างของมูลค่าหุ้นเมื่อกิจการขอซื้อคืนเมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามที่ตกลงกัน โดยกองทุนร่วมลงทุนเหล่านี้โดยเฉพาะกองทุนร่วมลงทุนจากต่างประเทศ อาจจะมีวัตถุประสงค์ ธุรกิจเป้าหมาย หรือข้อกำหนดในการร่วมลงทุนที่เฉพาะเจาะจง เช่น ร่วมทุนกับธุรกิจด้านเทคโนโลยี ด้านอุตสาหกรรมพลังงาน ด้านยานยนต์ ด้านสาธารณูปโภค หรือวงเงินร่วมลงทุนต้องมีขนาดตั้งแต่ 1 ล้านบาทขึ้นไป เป็นต้น ซึ่งเป็นการยากที่ผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่เป็นผู้ประกอบการรายเล็ก จะสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากกองทุนร่วมลงทุนดังกล่าวได้ แต่ในปัจจุบันได้มีการจัดตั้งกองทุนร่วมลงทุนที่ให้การสนับสนุนผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เช่น กองทุนร่วมลงทุนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของธุรกิจไทย ที่บริหารโดยสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) กองทุนร่วมลงทุนของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย กองทุนรวมเพื่อร่วมลงทุนในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือกองทุนวอร์ม โดยลักษณะของการร่วมลงทุนของกองทุนร่วมลงทุน จะเป็นการเข้าไปถือหุ้นในกิจการโดยการซื้อหุ้นเพิ่มทุนของกิจการ แต่เนื่องจากการร่วมลงทุนอยู่ในลักษณะของการเป็นเจ้าของคือการเป็นผู้ถือหุ้น การพิจารณาเกี่ยวกับตัวธุรกิจจึงถือเป็นเรื่องสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นผลการดำเนินงานของธุรกิจ ความสามารถของกรรมการผู้บริหาร ความโปร่งใสในระบบบัญชีหรือการเงิน โดยเฉพาะกองทุนร่วมลงทุนของภาครัฐที่จะมีหลักเกณฑ์ หรือเงื่อนไขในการให้การสนับสนุนอย่างแน่ชัด ตัวอย่างเช่น กองทุนร่วมลงทุนของ สสว. ซึ่งกำหนดกลุ่มธุรกิจเป้าหมายที่จะเข้าร่วมลงทุนอย่างชัดเจน ซึ่งมาจากธุรกิจที่เป็นยุทธศาสตร์หลักของประเทศ เช่น จะต้องเป็นธุรกิจที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจด้านการออกแบบและแฟชั่น กลุ่มธุรกิจด้าน Software และ IT กลุ่มธุรกิจด้านอาหารและสมุนไพร กลุ่มธุรกิจชิ้นส่วนยานยนต์ กลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ กลุ่มธุรกิจที่สนับสนุนการดำเนินงานข้างต้น โดยกลุ่มธุรกิจดังกล่าวควรมีศักยภาพในการส่งออกหรือทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ นอกจากนี้ในแต่ละธุรกิจควรมีลักษณะของความเป็นนวัตกรรมไม่ว่าจะเป็นในส่วนของนวัตกรรม

ผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมในกระบวนการ การมีศักยภาพในเชิงพาณิชย์ เป็นต้น โดยต้องเป็นนิติบุคคลในรูปแบบจำกัด ไม่มีผลขาดทุนสะสม ระยะเวลาการร่วมลงทุนไม่เกิน 5 ปี โดยสัดส่วนการร่วมลงทุนของกองทุนจะอยู่ประมาณ 25%-35% ของทุนจดทะเบียนภายหลังการร่วมลงทุน หรืออาจกล่าวโดยง่ายว่าผู้ประกอบการมีทุนอยู่ 3 ส่วน สว.ร่วมทุน 1 ส่วน หรือผู้ประกอบการมีทุนอยู่ 2 ส่วน สว.ร่วมทุน 1 ส่วน เป็นต้น เช่น ผู้ประกอบการมีทุน 20 ล้านบาท สว.ร่วมทุน 10 ล้านบาท โดยบริษัทจะมีทุนจดทะเบียนจากเดิม 20 ล้านบาท เป็น 30 ล้านบาท โดยผู้ประกอบการถือหุ้น 67% และสว.ถือหุ้น 33% และเมื่อครบกำหนดผู้ประกอบการก็ต้องซื้อหุ้นในส่วนที่ สว.ถืออยู่คืนตามมูลค่าทางบัญชี หรือซื้อคืนตามราคาตลาดในตลาดหลักทรัพย์ในกรณีที่ได้มีการนำธุรกิจเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น

2.2.2. ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของวิสาหกิจขนาดกลาง

และขนาดย่อม

แม้ว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะเป็นรากฐานสำคัญของการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมก็พบกับปัญหาและอุปสรรค เช่นเดียวกับกับธุรกิจประเภทอื่น (จิรพรรณ โอพารณาเศรษฐ์, 2551) กล่าวว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยังต้องการความช่วยเหลือในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะในด้านการเงิน ซึ่งจากการศึกษาและวิจัยในต่างประเทศพบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมองว่า ปัญหาต่าง ๆ ที่กิจการประสบส่วนใหญ่เกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น ปัญหาทางการเงิน การตลาด ภาษี แรงงาน และนโยบายของรัฐ มากกว่าปัจจัยภายใน (อ้างถึง Bannock, G., 2005) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโลกปี 2543 ที่พบว่าปัญหาอันดับต้น ๆ ที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศแปซิฟิกประสบ ได้แก่ ปัญหาในด้านภาษีและข้อจำกัดทางกฎหมาย ปัญหาความไม่แน่นอนของนโยบายภาครัฐ และปัญหาทางการเงิน ส่วนประเทศในแถบทวีปแอฟริกา ปัญหาหลักจะเป็นปัญหาทางการเงิน การคอร์รัปชัน การตลาด และสาธารณสุขโลก ในขณะที่รายงานวิจัยเขตสหภาพยุโรปเศรษฐกิจปี 2545 พบว่า ปัญหาที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมพบมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งคือปัญหาเรื่องของการขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะ รองลงมาคือ ปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและความต้องการทางการตลาด

สำหรับการศึกษาและวิจัยปัญหาด้านการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทยในปี 2551 โดยสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมพบว่าผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรายเดิมส่วนมากมีปัญหาด้านการเงิน ด้านหนึ่งมาจาก

ผู้ประกอบการเอง คือขาดหลักทรัพย์ในการค้ำประกันสินเชื่อ ขาดเงินทุนในการเริ่มกิจการใหม่ และขยายธุรกิจ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการขาดการบริหารจัดการที่ดี ขาดการจัดทำระบบบัญชีที่ดี ทำให้สถาบันการเงินต่าง ๆ ขาดความเชื่อถือและมีความเสี่ยงในการปล่อยสินเชื่อ เป็นเหตุให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต้องพึ่งพาเงินกู้ในระบบ และต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราสูง ส่วนวิสาหกิจที่สามารถเข้าถึงบริการการเงินจากสถาบันการเงินและใช้แหล่งเงินทุนจากสินเชื่อมากกว่าเงินทุนจากตลาดทุน ทำให้มีข้อจำกัดของการปรับปรุงกิจการหรือการเพิ่มประสิทธิภาพการลงทุนในระยะยาว รวมไปถึงก่อให้เกิดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญของการเข้าถึงเงินกู้ในระบบธนาคารในปัจจุบัน

ในส่วนของสถาบันการเงิน โดยทั่วไปยังไม่ให้ความสำคัญกับการปล่อยกู้ให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมากนัก นอกจากมองว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีปัญหาตามที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังเนื่องมาจากการขาดหลักทรัพย์ค้ำประกัน ต้นทุนการดำเนินงานปล่อยสินเชื่อต่อรายสูง รวมทั้งกฎระเบียบจากภาครัฐในการตั้งสำรองการปล่อยกู้และการจัดทำประวัติการกู้ที่ค่อนข้างเข้มงวด สำหรับผู้ประกอบการรายใหม่ส่วนใหญ่จะประสบปัญหาการเข้าถึงแหล่งสินเชื่อเนื่องจากเพิ่มเริ่มกิจการ ยังไม่มีผลประกอบการในอดีตที่จะสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่สถาบันการเงิน ทำให้สถาบันการเงินไม่กล้าเสี่ยงที่จะให้สินเชื่อหรือต้องการหลักประกันในการปล่อยกู้ในอัตราสูงกว่าปกติ จึงเป็นสาเหตุทำให้ผู้ประกอบการรายใหม่ขาดแคลนเงินทุน

ปัญหาทางการเงินที่เกิดขึ้นกับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการรายเดิมหรือรายใหม่ สะท้อนให้เห็นว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และเป็นจุดอ่อนของธุรกิจ โดยมีปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ดังนี้คือ

(1) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีต้นทุนในการขอสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินสูงกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ เนื่องจากสถาบันการเงินมีต้นทุนในการดำเนินการปล่อยสินเชื่อต่อรายสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Uzzi, B., 1999) ที่กล่าวไว้ว่าวิสาหกิจขนาดใหญ่มีต้นทุนในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนหรือมีต้นทุนในการกู้ยืมต่ำกว่ากิจการที่มีขนาดเล็ก

(2) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมขาดการจัดทำระบบบัญชีที่ดี ทำให้ขาดหลักฐานและไม่มีค่าน่าเชื่อถือในการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Levy, B., 1993) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่มีการจัดทำข้อมูลทางการเงินย้อนหลัง ทำให้การพิจารณาสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเป็นไปได้ด้วย

ความลำบาก เนื่องจากมองว่ามีความเสี่ยงสูงในการที่จะอนุมัติสินเชื่อให้แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(3) ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินมีนโยบายการให้สินเชื่อที่เข้มงวดมากขึ้นทั้งในเรื่องปริมาณสินเชื่อและคุณสมบัติของผู้กู้ทำให้เป็นอุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ(Bougheas , Mizen and Yalcin.,2004) ที่กล่าวไว้ว่ากิจการขนาดเล็กที่มีความเสี่ยงสูงและเป็นกิจการที่เปิดดำเนินการมาได้ไม่นาน จะได้รับผลกระทบจากความเข้มงวดของนโยบายการเงินมากกว่ากิจการขนาดใหญ่ที่มีความเสี่ยงน้อยกว่า

(4) อัตราดอกเบี้ยในการกู้ยืมสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมค่อนข้างสูง เนื่องจากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินมองว่าการอนุมัติสินเชื่อให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความเสี่ยงสูง และอาจประสบปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Saito , K.A. and D.P. Villanueva.,1981) ที่กล่าวไว้ว่าหากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินกำหนดอัตราดอกเบี้ยในระดับที่สูง อาจส่งผลให้ผู้ประกอบการไม่สามารถชำระเงินคืนได้จนอาจเกิดปัญหาเรื้อรัง อันนำไปสู่ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

ทั้งนี้จากการศึกษาการใช้บริการทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทยในปี 2551 พบว่าปัจจัยสำคัญที่สถาบันการเงินนำมาพิจารณาการอนุมัติสินเชื่อได้แก่ หลักทรัพย์ค้ำประกัน ประวัติการชำระหนี้ที่ดี การบริหารจัดการทางการเงินที่น่าเชื่อถือ และศักยภาพในการชำระหนี้ ตามลำดับ

สำหรับในการศึกษาครั้งนี้จะเป็นการศึกษาเฉพาะแหล่งเงินทุนภายนอกของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจากการกู้เงินจากสถาบันการเงิน เนื่องจากโดยส่วนใหญ่แล้ววิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จะประสบปัญหาเกี่ยวกับการไม่สามารถเข้าใช้บริการทางการเงินของสถาบันการเงินในระบบได้ (ยุทธศักดิ์ สุภสร,2553) และจากผลการศึกษาเรื่องการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและสาเหตุของการเกิดNPLs ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (จิรพรธม โอบารธนาเศรษฐ์ และคณะ , 2551) พบว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ส่วนใหญ่มีอุปสรรคในการขอเงินจากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่น โดยอุปสรรคที่สำคัญคือ 1) ธนาคารเข้มงวดในการปล่อยสินเชื่อ 2) เงื่อนไขการกู้ยืมยุ่งยาก และ 3) การขาดหลักทรัพย์ค้ำประกัน

2.2.3. ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนภายนอกของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม

เมื่อพิจารณาปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ก็พอจะเข้าใจได้ว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมส่วนใหญ่ยังไม่มีการบริหารจัดการทางการเงินและระบบบัญชีที่ดี ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของสถาบันการเงินในการอนุมัติสินเชื่อ หรือถ้าสถาบันการเงินยอมอนุมัติสินเชื่อให้ก็จะคิดค่าใช้จ่ายและดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าปกติ สะท้อนให้เห็นว่าในปัจจุบันวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนภายนอกโดยเฉพาะแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงิน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Sarapaivanich N., and Kotey, B., 2006) ซึ่งกล่าวไว้ว่าความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนภายนอกสามารถพิจารณาได้จาก 1) ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนภายนอก 2) ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนภายนอกโดยมีต้นทุนต่ำ 3) ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนภายนอกโดยได้รับอัตราดอกเบี้ยต่ำ 4) ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนภายนอกโดยมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่ำ 5) ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนภายนอกโดยใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันต่ำ และ 6) ขั้นตอนในการขออนุมัติเงินกู้จากสถาบันการเงินมีความรวดเร็ว

2.2.4 ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแข่งขันทางธุรกิจค่อนข้างสูง ประสิทธิภาพของธุรกิจถูกใช้ เป็นเครื่องมือในการวัดความสำเร็จของธุรกิจ แนวคิดและทฤษฎีที่สะท้อนถึงความสำคัญของ ประสิทธิภาพของธุรกิจมีดังนี้

(Steers, R. M., 1980) กล่าวว่าผลการปฏิบัติงานขององค์กรจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 กลุ่ม คือ 1) ปัจจัยลักษณะองค์กร (organizational characteristics) ซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างและเทคโนโลยี 2) ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อม (environmental characteristics) ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายใน ซึ่งหมายถึง บรรยากาศองค์กร 3) ปัจจัยลักษณะของพนักงาน (employee characteristics) ประกอบด้วย การปฏิบัติงานและความผูกพันต่อองค์กร และ 4) ปัจจัยด้านนโยบายและการปฏิบัติ (managerial policies and practices) ซึ่งประกอบด้วย การมีเป้าหมายที่ชัดเจน การจัดหาและการใช้ทรัพยากร การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงาน กระบวนการสื่อสาร ภาวะผู้นำและการตัดสินใจ การปรับตัว ขององค์กร และนวัตกรรม

(Arnold, H. J., & Feldman, D. c., 1986) กล่าวว่าประสิทธิผลขององค์กร หมายถึง ระดับของการปฏิบัติงานที่องค์กรคาดหวังหรือวางแผนไว้สามารถบรรลุหรือสำเร็จลุล่วงไปได้ โดยองค์ประกอบขององค์กรที่มีประสิทธิผลได้แก่ 1) การเจริญเติบโตขององค์กร (growth) เช่น จำนวนของผลิตภัณฑ์หรือการให้บริการที่เพิ่มขึ้น 2) การได้มาซึ่งทรัพยากรทางการจัดการ (resource acquisition) เป็นความสามารถขององค์กรในการสรรหาปัจจัยนำเข้าตามกรอบการพิจารณาองค์กรได้แก่ ทุน คน วัตถุดิบ และแนวความคิดใหม่ ๆ เป็นต้น 3) ความสามารถในการปรับตัว (adaptability) ขององค์กรภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปในส่วนของผู้รับบริการ คู่แข่งขัน พนักงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น 4) นวัตกรรม (innovation) คือ ความสามารถขององค์กรในการคิดสิ่งใหม่ ๆ เช่น การให้บริการรูปแบบใหม่ การใช้เทคโนโลยีใหม่ หรือระบบการจัดการที่ทันสมัย เป็นต้น 5) ผลผลิตการให้บริการ (productivity) คือ การจัดหาบริการที่มีคุณค่าในระดับสูง โดยใช้ต้นทุนต่ำที่สุด หรือความมีประสิทธิภาพในการจัดการ และ 6) ความพึงพอใจของผู้รับบริการ (customer/client satisfaction) และความพึงพอใจ ความผูกพันของพนักงาน หรือสมาชิกที่มีต่อองค์กร

(Etzioni, A. ,1964) กล่าวว่า ประสิทธิผลขององค์กร กำหนดจากระดับความมากน้อยในการบรรลุเป้าหมาย หรือการทำเป้าหมายให้เป็นจริง ขององค์กร และยังได้กล่าวถึงการวิเคราะห์ประสิทธิผลขององค์กรใน 2 รูปแบบ คือ 1) ตัวแบบเป้าหมาย (goal model) คือ การประเมินประสิทธิผลขององค์กรโดยใช้เป้าหมายขององค์กรเป็นเครื่องวัดผลการทำงาน และ 2) ตัวแบบเชิงระบบ (system model) ซึ่งวัดประสิทธิผลขององค์กรจากความสามารถ ในการจัดสรรทรัพยากรไปยังส่วนต่างๆขององค์กรเพื่อสนองตอบความต้องการให้เกิดประโยชน์สูงสุด

(มัทมาพ สุวรรณเรือง, 2536) กล่าวว่าประสิทธิผลขององค์กร หมายถึง ความสามารถขององค์กรในการบรรลุเป้าหมาย ที่ได้กำหนดไว้ โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สมาชิกเกิดความพอใจในงานและองค์กร โดยส่วนรวมสามารถปรับตัวและพัฒนาเพื่อดำรงอยู่ต่อไปได้

(จินดาลักษณ์ วัฒนสินธุ์, 2530) กล่าวว่า การประเมินประสิทธิผลอาจพิจารณาได้จากคุณภาพของผลผลิตหรือบริการพื้นฐานขององค์กร หรือความสามารถในการผลิตสินค้าหรือบริการขององค์กร ความพร้อม หรือความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงานที่เฉพาะเจาะจง ผลตอบแทน หรือผลกำไรที่ได้รับจากการผลิตสินค้าและบริการ เป็นต้น ดังนั้นกิจกรรมขององค์กรที่เป็นเครื่องตัดสินการปฏิบัติงานขององค์กรว่ามีประสิทธิผลหรือไม่ จึงประกอบไปด้วย กิจกรรมต่อไปนี้คือ 1) การได้มาซึ่งทรัพยากรที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงาน 2) การใช้ปัจจัยนำเข้าอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเทียบ

กับผลผลิต 3) ความสามารถในการผลิตสินค้าหรือบริการขององค์กร 4) การปฏิบัติงานด้านเทคนิค วิชาการและด้านการบริหารอย่างมีเหตุผล 5) การลงทุนในองค์กร 6) การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กับ พฤติกรรมในองค์กร และ 7) การตอบสนองความต้องการและความสนใจที่แตกต่างกันของบุคคล และของกลุ่ม

จากคำจำกัดความของประสิทธิผล (Performance) ดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของธุรกิจขึ้นอยู่กับความสามารถในการดำเนินงานของธุรกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์และ แผนกลยุทธ์ของธุรกิจในด้านต่าง ๆ เช่น อัตราการเติบโตของธุรกิจ การทำกำไรของธุรกิจ ผลตอบแทนของธุรกิจ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Sarapaivanich N., and Kotey, B., 2006) ซึ่งกล่าวไว้ว่าผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้ถูกกำหนดตาม ขอบเขตของวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของเจ้าของกิจการ โดยอาจเป็นเป้าหมายทางการเงิน เช่น การทำกำไรของธุรกิจ การเติบโตของยอดขาย ผลตอบแทนในสินทรัพย์ และเงินสด หมุนเวียน ส่วนเป้าหมายที่ไม่ใช่การเงิน ได้แก่ รูปแบบของวิถีทางการดำเนินธุรกิจ ความเป็น อิสระ และความมั่นคงในการดำเนินงาน ดังนั้นเครื่องมือในการวัดผลการดำเนินงานของวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมว่ามีประสิทธิผลหรือไม่ จึงสามารถวัดได้จากข้อมูลที่เป็นตัวเงิน และไม่ เป็นตัวเงิน ซึ่งได้แก่ 1) ความพึงพอใจต่อความสามารถในการทำกำไร 2) ความพึงพอใจต่อการ เติบโตของยอดขาย 3) ความพึงพอใจต่อผลตอบแทนในสินทรัพย์ 4) ความพึงพอใจต่อสภาพคล่อง ของธุรกิจ 5) ความพึงพอใจกับรูปแบบการดำเนินงานของธุรกิจ 6) ความพึงพอใจต่อความเป็น อิสระในการดำเนินธุรกิจโดยไม่ต้องพึ่งพา การลงทุนจากคนภายนอก และ 7) ความพึงพอใจกับ ความมั่นคงของธุรกิจ

2.3. การใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2.3.1. รายงานทางการเงิน (Financial Report)

เป็นรายงานที่แสดงข้อมูลอันเป็นผลจากการประกอบธุรกิจของกิจการ ซึ่งประกอบด้วยงบ การเงิน (Financial Statement) ดังต่อไปนี้คือ 1) งบแสดงฐานะการเงิน 2) งบกำไรขาดทุน 3) งบ แสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของเจ้าของ 4) งบกระแสเงินสด และ 5) หมายเหตุประกอบงบ การเงิน นอกจากนี้ยังอาจมี งบย่อยเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และคำอธิบายอื่น ๆ ที่จำเป็น ซึ่งระบุไว้ ว่าเป็นส่วนหนึ่งของรายงานทางการเงิน โดยสามารถอธิบายขอบเขตของรายงานทางการเงินตามที่ ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 1 (ปรับปรุง พ.ศ. 2552) (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรม ราชูปถัมภ์, 2552) ได้ดังนี้คือ

งบแสดงฐานะการเงิน (Statement of position) แสดงถึงฐานะทางการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง โดยงบแสดงฐานะการเงินจะให้รายละเอียดเกี่ยวกับสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการ ซึ่งจะทำให้ผู้ใช้รายงานทางการเงินสามารถทราบถึงโครงสร้างทางการเงินของกิจการ และสามารถประเมินถึงสภาพคล่องหรือความเสี่ยงของกิจการได้ รวมไปถึงการประเมินความสามารถในการชำระหนี้ และการประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ

งบกำไรขาดทุน (Income Statement) แสดงข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของกิจการ สำหรับรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งข้อมูลในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จจะประกอบด้วยรายได้และค่าใช้จ่าย หากในรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่งกิจการมีรายได้ทั้งหมดสูงกว่าค่าใช้จ่ายทั้งหมด กิจการจะมีกำไรสุทธิ ในทางตรงกันข้าม หากกิจการมีค่าใช้จ่ายสูงกว่ารายได้ในรอบระยะเวลาเดียวกัน กิจการจะมีผลขาดทุนสุทธิ ซึ่งข้อมูลในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จจะช่วยทำให้ผู้ใช้รายงานทางการเงินสามารถประเมินความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจได้ รวมไปถึงการประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้เจ้าของ (Statement of Changes in Owner's Equity) แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้เจ้าของกิจการที่เกิดขึ้นในระหว่างรอบระยะเวลาบัญชี (Jon A. Booker, 2010) กล่าวว่าส่วนของผู้เจ้าของประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น กำไรสะสม และยอดคงเหลืออย่างอื่นที่เกี่ยวกับส่วนของผู้เจ้าของ ทุนเรือนหุ้นเป็นจำนวนเงินของหุ้นที่ออกจำหน่าย สำหรับกำไรสะสมเป็นส่วนของผู้เจ้าของที่เพิ่มขึ้นจากกำไร และการเพิ่มขึ้นของทรัพยากรในธุรกิจจากความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจซึ่งอาจไม่ได้อยู่ในรูปของเงินสดเพียงอย่างเดียว งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้เจ้าของ เป็นงบที่สรุปการเพิ่มขึ้นและลดลงของยอดคงเหลือในส่วนของผู้เจ้าของ ซึ่งประกอบด้วยทุนเรือนหุ้น กำไรสะสมจากการดำเนินงานของธุรกิจระหว่างรอบระยะเวลาบัญชี การเพิ่มขึ้นของทุนเรือนหุ้นเกิดจากการออกหุ้นใหม่ของธุรกิจ และการเพิ่มขึ้นของกำไรสะสมเป็นผลมาจากกำไรที่เกิดขึ้น ส่วนการลดลงของกำไรสะสมเป็นผลมาจากผลขาดทุน และการประกาศจ่ายเงินปันผลให้ผู้ถือหุ้น

งบกระแสเงินสด (Statement of Cash Flows) แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดของกิจการสำหรับรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งงบกระแสเงินสดจะทำให้ผู้ใช้งบการเงินทราบว่าเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงนั้นเกิดจากสาเหตุอะไร โดยในทางปฏิบัติสามารถจำแนกสาเหตุดังกล่าวตามกิจกรรมของธุรกิจออกเป็น 3

กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมดำเนินงาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรับเงินสดจากรายได้ และการจ่ายเงินสดสำหรับค่าใช้จ่าย 2) กิจกรรมลงทุน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรับเงินสดจากการขายเงินลงทุนและสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน รวมไปถึงการจ่ายเงินสดจากการซื้อเงินลงทุนและสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน และ 3) กิจกรรมจัดหาเงิน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรับเงินสดจากการกู้เงิน และการลงทุนของเจ้าของ รวมไปถึงการจ่ายเงินสดสำหรับการชำระหนี้เงินกู้ (ไม่รวมดอกเบี้ย) และการจ่ายผลตอบแทนคืนเจ้าของ

หมายเหตุประกอบงบการเงิน (The Note that Accompany Financial Statements) เป็นข้อมูลที่นำเสนอเพิ่มเติมจากที่แสดงในงบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของเจ้าของ และงบกระแสเงินสด โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับคำอธิบายรายการรายละเอียดของรายการต่าง ๆ ที่แสดงในงบการเงิน และข้อมูลเกี่ยวกับรายการที่ไม่เข้าเกณฑ์การรับรู้รายการในงบการเงินที่นำเสนอ (Jon A. booker, 2010) กล่าวว่าหลักการบัญชีที่สำคัญมากที่สุดประการหนึ่งคือการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอให้กับผู้ใช้งบการเงิน การเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอหมายถึงงบการเงินควรให้ข้อมูลที่จำเป็น เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถแปลความหมายของรายการในงบการเงินเพื่อใช้ในการตัดสินใจได้ โดยหลักการที่ธุรกิจใช้พิจารณาในการเลือกรายการที่จะนำมาเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ได้แก่ (1) วิธีปฏิบัติทางบัญชีที่ธุรกิจเลือกใช้ เช่น นโยบายการคิดค่าเสื่อมราคา ซึ่งจะช่วยให้ธุรกิจทราบว่าเมื่อไรที่ธุรกิจจำเป็นต้องจัดหาสินทรัพย์ใหม่มาทดแทนในอนาคต และ (2) วันครบกำหนดชำระหนี้สินที่มีมูลค่าสูง เป็นข้อมูลที่สำคัญต่อธนาคารหรือสถาบันการเงินที่เป็นเจ้าหนี้ของธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธนาคารต้องการทราบว่าธุรกิจ มีเงินสดเพียงพอที่จะจ่ายชำระหนี้ที่กำลังจะครบกำหนดหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตามไม่มีบทสรุปว่ารายการใดควรเป็นข้อมูลที่ต้องนำไปเปิดเผยในงบการเงิน เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอเป็นหลักการที่ผสมผสานกันระหว่างนโยบายของธุรกิจ ธรรมเนียมประเพณี และดุลพินิจของนักบัญชี

แต่กฎโดยทั่วไป ธุรกิจควรเปิดเผยข้อเท็จจริงที่มีความจำเป็นต่อการพิจารณางบการเงินเพื่อนำไปสู่ การแปลความหมายของรายการในงบการเงิน นอกเหนือจากวิธีการทางบัญชีที่ใช้ และระยะเวลาในการชำระหนี้ ธุรกิจอาจจำเป็นต้องเปิดเผยสาระเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

- คดีฟ้องร้องทางกฎหมายที่ศาลยังไม่ตัดสินชี้ขาด
- แผนการปิดโรงงาน
- การไต่สวนของรัฐบาลด้านการคุ้มครองผู้บริโภค เช่น ความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ หรือนโยบายการควบคุมราคาสินค้า

- เหตุการณ์ที่สำคัญภายหลังวันที่ในงบแสดงฐานะการเงินแต่ก่อนวันที่งบการเงินออกเผยแพร์
- ลูกค้ายรายใหญ่ที่มียอดซื้อคิดเป็นร้อยละ 10 ของรายได้ของธุรกิจหรือมากกว่า
- รายการไม่ปกติหรือข้อพิพาททางผลประโยชน์ระหว่างบริษัทกับพนักงานระดับสูงของบริษัท

ในบางครั้งธุรกิจเปิดเผยข้อมูลที่มีผลกระทบต่อธุรกิจ ตัวอย่างเช่น โรงงานอาจต้องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการร้องเรียนของลูกค้าที่ได้รับความเสียหายจากการใช้ผลิตภัณฑ์ การเปิดเผยข้อเท็จจริงในลักษณะดังกล่าวถึงแม้ว่าจะมีผลกระทบต่อความเสียหายของธุรกิจ แต่ก็ไม่ใช่เหตุผลที่ธุรกิจจะไม่เปิดเผยข้อมูลดังกล่าว

ธุรกิจไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลที่ไม่มีความสำคัญ หรือ ไม่มีผลกระทบทางการเงินโดยตรงต่อธุรกิจ ตัวอย่างเช่น ธุรกิจไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ การลาออก การไล่ออก หรือการเสียชีวิตของพนักงานระดับสูงของบริษัท

การเปิดเผยหมายเหตุประกอบงบการเงินควรคำนึงถึงข้อเท็จจริง และการประมาณการอย่างสมเหตุสมผล ไม่ควรเกิดจากการคาดการณ์โดยปราศจากหลักฐานที่พิสูจน์ได้

รายงานผู้สอบบัญชี เป็นการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีต่อข้อมูลที่แสดงไว้ในงบการเงิน เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินเกิดความมั่นใจในความถูกต้องของข้อมูล ซึ่งกฎหมายได้กำหนดให้งบการเงินจะต้องได้รับการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความเป็นอิสระจากกิจการ โดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจะตรวจสอบว่างบการเงินนั้นถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชี และมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอหรือไม่ นอกจากนี้ผู้สอบบัญชียังให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับกิจการด้วย เช่น วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน เป็นต้น

ตารางที่ 2.3.1. ธุรกิจที่เป็นนิติบุคคลและต้องจัดทำรายงานทางการเงิน ตามกฎหมายบัญชี

นิติบุคคล	งบแสดงฐานะการเงิน	งบกำไรขาดทุน	งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของเจ้าของ	งบกระแสเงินสด	หมายเหตุประกอบงบการเงิน	งบการเงินเปรียบเทียบกับปีก่อน
ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน	✓	✓	-	-	✓	-
บริษัทจำกัด	✓	✓	✓		✓	✓
บริษัทมหาชนจำกัด	✓	✓	✓	✓	✓	✓
นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ	✓	✓	✓	-	✓	✓
กิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร	✓	✓	✓	-	✓	✓

ที่มา: กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

2.3.2. ประโยชน์ของรายงานทางการเงิน (Usefulness of Financial Report)

รายงานทางการเงินที่ดีต้องให้ข้อมูลถูกต้องครบถ้วนและมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ เพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลไม่เข้าใจผิด ดังนั้นรายงานทางการเงินจึงควรมีคุณสมบัติดังนี้คือ (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2552) 1) แสดงรายการอย่างครบถ้วน เพียงพอ ถูกต้อง เข้าใจง่าย และเชื่อถือได้ 2) ไม่ปกปิดข้อเท็จจริง ถึงแม้ว่าอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อกิจการหรือผู้ถือหุ้น 3) สามารถเปรียบเทียบกันได้กับรอบระยะเวลาเดียวกันของปีก่อน หรือกับกิจการอื่นที่ประกอบธุรกิจคล้ายกัน ในรอบระยะเวลาเดียวกัน และ 4) เผยแพร่ข้อมูลในเวลาที่เหมาะสม ไม่ใช่ข้อมูลที่ล้าสมัยจนไม่สามารถนำมาใช้ตัดสินใจทางธุรกิจได้

ทั้งนี้การใช้ประโยชน์จากรายงานการเงิน นอกจากการพิจารณาตัวเลขในงบการเงินแต่ละงบแล้ว ธุรกิจก็สามารถที่จะนำข้อมูลที่ปรากฏในงบการเงินมาทำการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินเพื่อประเมินสถานะของกิจการและคู่แข่งทางธุรกิจ สำหรับอัตราส่วนทางการเงินพื้นฐานที่นิยมนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานะของธุรกิจ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย,

2545) ประกอบด้วย 1) อัตราส่วนสภาพคล่องทางการเงินของธุรกิจ 2) อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ 3) อัตราส่วนประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจ และ 4) อัตราส่วนความสามารถในการชำระหนี้ของธุรกิจ

อัตราส่วนสภาพคล่องทางการเงินของธุรกิจ(Liquidity Ratio) เป็นอัตราส่วนที่ใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินสภาพคล่องทางการเงินของธุรกิจ หากอัตราส่วนที่วัดได้สูง ก็จะสะท้อนถึงสภาพคล่องทางการเงินที่สูงด้วย โดยปกติเครื่องมือที่ใช้ประเมินสภาพคล่องทางการเงินของธุรกิจประกอบด้วย

1) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratio) เป็นเครื่องมือในการวัดความสามารถในการชำระหนี้สินระยะสั้น หมายความว่าหากธุรกิจจำเป็นต้องชำระหนี้สินระยะสั้นทั้งหมด ณ วันนี้ จะมีความสามารถแปลงสินทรัพย์หมุนเวียนมาเป็นเงินสดเพื่อจ่ายชำระหนี้ได้หรือไม่ โดยเฉพาะถ้าอัตราส่วนที่ได้สูงมากเท่าไร ก็แสดงว่าธุรกิจมีสภาพคล่องมากเท่านั้น อย่างไรก็ตามถ้าอัตราส่วนนี้มีค่าสูงมากเกินไป อาจจะเป็นไปได้ว่าธุรกิจมีการถือสินทรัพย์หมุนเวียนไว้มากเกินความจำเป็น โดยเฉพาะเงินสดในมือ ซึ่งควรจะนำไปลงทุนเพื่อให้เกิดผลตอบแทนกับธุรกิจมากกว่าถือไว้ในมือ สำหรับการคำนวณอัตราส่วนทุนหมุนเวียนสามารถทำได้โดยการนำสินทรัพย์หมุนเวียนที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้หารด้วยหนี้สินหมุนเวียน

$$\text{อัตราส่วนทุนหมุนเวียน} = \left(\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \right) \text{ เท่า}$$

2) อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว (Quick Ratio or Acid Test Ratio) มีวัตถุประสงค์ในการนำมาใช้ประโยชน์เหมือนกับอัตราส่วนทุนหมุนเวียน เพียงแต่อัตราส่วนทุนหมุนเวียนอย่างรวดเร็วจะสามารถวัดสภาพคล่องที่แท้จริงของธุรกิจได้ดีกว่า เนื่องจากพิจารณาเฉพาะสินทรัพย์หมุนเวียนที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็ว ซึ่งก็คือรายการสินทรัพย์หมุนเวียนที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่ายยกเว้นสินค้าคงเหลือ สำหรับการคำนวณอัตราส่วนทุนหมุนเวียนอย่างรวดเร็วสามารถทำได้โดยการนำสินทรัพย์หมุนเวียนที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้ยกเว้นสินค้าคงเหลือหารด้วยหนี้สินหมุนเวียน

$$\text{อัตราส่วนทุนหมุนเวียนอย่างรวดเร็ว} = \left(\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน} - \text{สินค้าคงเหลือ}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \right) \text{ เท่า}$$

3) อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ (Account Receivable Turnover) เป็นเครื่องมือในการประเมินความสามารถในการบริหารลูกหนี้ให้แปลงเป็นเงินสดได้เร็ว โดยหากอัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ยิ่งมาก แสดงให้เห็นว่าบริษัทมีการหมุนเวียนลูกหนี้ให้เป็นเงินสดได้เร็วนั่นเอง สำหรับการคำนวณอัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ สามารถทำได้โดยนำยอดขายมาหารด้วยลูกหนี้ถัวเฉลี่ย

$$\text{อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้} = \left(\frac{\text{ยอดขาย}}{\text{ลูกหนี้ถัวเฉลี่ย}} \right) \text{ วัน}$$

$$\text{ลูกหนี้ถัวเฉลี่ย} = \left(\frac{\text{ลูกหนี้ต้นงวด} + \text{ลูกหนี้ปลายงวด}}{2} \right)$$

อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ (Profitability Ratio) เป็นอัตราส่วนที่ใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ หากอัตราส่วนที่ได้สูงจะสะท้อนถึงผลกำไรของธุรกิจที่สูงด้วย โดยปกติเครื่องมือที่ใช้ประเมินความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ ประกอบด้วย

1) อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin) เป็นเครื่องมือในการวัดความสามารถในการทำกำไรขั้นต้นของธุรกิจ ซึ่งอัตราส่วนนี้มีค่าสูงจะสะท้อนให้เห็นคุณภาพของกิจการในการแสวงหากำไรและการควบคุมต้นทุนการผลิตหรือต้นทุนการซื้อที่ดี สำหรับการคำนวณอัตรากำไรขั้นต้นสามารถทำได้

$$\text{อัตรากำไรขั้นต้น} = \left(\frac{\text{กำไรขั้นต้น}}{\text{ยอดขาย}} \right) \times 100 \%$$

2) อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (Operating Profit Margin) เป็นเครื่องมือในการวัดความสามารถในการจัดการและหารายได้จากการขายหลังจากได้หักค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นแล้ว ซึ่งเป็นการวัดระดับความสามารถในการทำกำไรในช่วงเวลานั้น สะท้อนให้เห็นแนวโน้มของรายได้และการควบคุมค่าใช้จ่ายทั้งด้านการผลิต การตลาด การดำเนินงาน ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่ออัตราส่วนนี้อาจมาจากธุรกิจมีการแข่งขันมาก ความต้องการของตลาดลดลง ต้นทุนต่อหน่วยที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากประสิทธิภาพในการผลิตต่ำลง การใช้ทรัพยากรไม่เหมาะสม ทั้งนี้หากอัตราส่วนนี้มีค่าสูงแสดงว่ากิจการมีความสามารถและประสิทธิภาพในการจัดการที่ดี สำหรับการคำนวณอัตรากำไรจากการดำเนินงาน สามารถทำได้โดย

$$\text{อัตรากำไรจากการดำเนินงาน} = \left(\frac{\text{กำไรก่อนหักภาษีและดอกเบี้ยจ่าย}}{\text{ยอดขาย}} \right) \times 100 \%$$

3) อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin) เป็นเครื่องมือในการวัดความสามารถในการทำกำไรสุทธิของธุรกิจซึ่งสะท้อนความสามารถของธุรกิจในการควบคุมค่าใช้จ่ายเมื่อเทียบกับยอดขาย ทั้งนี้หากอัตราส่วนนี้มีค่าสูง แสดงว่ากิจการสามารถเปลี่ยนยอดขายให้เป็นกำไรได้มาก สำหรับการคำนวณอัตรากำไรสุทธิสามารถทำได้โดย

$$\text{อัตรากำไรสุทธิ} = \left(\frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ยอดขาย}} \right) \times 100 \%$$

4) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return on Assets or ROA) เป็นเครื่องมือในการวัดความสามารถในการทำกำไรของสินทรัพย์ทั้งหมดที่ธุรกิจใช้ในการดำเนินงาน แสดงถึงระดับผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมของธุรกิจว่าอยู่ในระดับใด ทั้งนี้หากค่าที่ได้จากการคำนวณยิ่งมากเท่าไร แสดงว่ากิจการมีความสามารถในการทำกำไรดีเท่านั้น สำหรับการคำนวณอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ สามารถทำได้โดย

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์} = \left(\frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \right) \times 100 \%$$

5) อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity or ROE) เป็นเครื่องมือในการวัดความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจจากเงินทุนของเจ้าของ แสดงถึงระดับผลตอบแทนต่อส่วนทุนของธุรกิจว่าให้ผลเฉลี่ยในระดับใด ทั้งนี้หากค่าที่ได้จากการคำนวณสูง แสดงว่าผู้ถือหุ้นมีโอกาสได้รับผลตอบแทนสูง สำหรับการคำนวณอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นสามารถคำนวณได้โดย

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น} = \left(\frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}} \right) \times 100 \%$$

อัตราส่วนประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจ (Activity Ratio) เป็นอัตราส่วนที่ใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินว่าสินทรัพย์ที่ธุรกิจมีอยู่สร้างรายได้ให้กับธุรกิจมากน้อยเพียงใด ยิ่งอัตราส่วนสูงแสดงว่าสินทรัพย์นั้นถูกใช้ไปอย่างมีประสิทธิภาพสูง สร้างรายได้ได้มาก โดยปกติเครื่องมือที่ใช้ประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจ ประกอบด้วย

1) อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ (Total Asset Turnover) เป็นเครื่องมือในการวัดความสามารถในการนำสินทรัพย์รวมทั้งหมดไปใช้ในการสร้างยอดขาย ซึ่งถ้าอัตราส่วนที่ได้สูงก็แสดงถึงควมมีประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์สูงด้วย สำหรับการคำนวณอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ สามารถทำได้โดย

$$\text{อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์} = \left(\frac{\text{ยอดขาย}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \right) \text{ เท่า}$$

2) ระยะเวลาเรียกเก็บหนี้ (Collection Period) เป็นเครื่องมือในการวัดระยะเวลาในการเรียกเก็บหนี้ของธุรกิจ ซึ่งทำให้ทราบถึงคุณภาพของลูกหนี้ ประสิทธิภาพในการจัดเก็บหนี้ และนโยบายการให้สินเชื่อของธุรกิจ อัตราส่วนนี้จะมีหน่วยเป็นวัน จำนวนวันที่น้อยแสดงให้เห็นว่าธุรกิจมีความสามารถในการจัดเก็บหนี้ได้เร็ว สำหรับการคำนวณระยะเวลาเรียกเก็บหนี้ สามารถทำได้โดย

$$\text{ระยะเวลาเรียกเก็บหนี้} = \left(\frac{\text{ลูกหนี้การค้า}}{\text{ยอดขาย} \div 365 \text{ วัน}} \right) \text{ วัน}$$

3) อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ (Inventory Turnover) เป็นเครื่องมือในการวัดประสิทธิภาพในการบริหารสินค้าคงเหลือของธุรกิจมีหน่วยเป็นจำนวนวัน ซึ่งแสดงถึงระยะเวลาที่ธุรกิจสามารถจำหน่ายสินค้าได้นับตั้งแต่วันที่ซื้อสินค้าหรือผลิตสินค้า จำนวนวันที่น้อยแสดงให้เห็นว่าธุรกิจสามารถจำหน่ายสินค้าได้เร็ว สำหรับการคำนวณอัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือสามารถทำได้โดย

$$\text{อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ} = \left(\frac{\text{สินค้าคงเหลือ}}{\text{ยอดขาย} \div 365 \text{ วัน}} \right) \text{ วัน}$$

อัตราส่วนความสามารถในการชำระหนี้ (Leverage Ratio) เป็นอัตราส่วนที่ใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจและความสามารถในการกู้ยืมเงินเพื่อรักษาสภาพคล่องสะท้อนถึงสัดส่วนโครงสร้างเงินทุนของธุรกิจซึ่งประกอบไปด้วยหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น หากสัดส่วนหนี้สินมีสูงมากก็แสดงว่าธุรกิจมีความเสี่ยงในการดำเนินงานสูงและความสามารถในการกู้ยืมเงินต่ำ โอกาสที่ธุรกิจจะถูกฟ้องล้มละลายก็อาจเป็นไปได้ หากไม่สามารถจัดหาเงินทุนหมุนเวียนหรือเพิ่มทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นได้ โดยปกติอัตราส่วนที่ใช้ในการประเมินความสามารถในการชำระหนี้ประกอบด้วย

1) อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (Debt to Asset Ratio) เป็นเครื่องมือในการวัดความสามารถในการชำระหนี้ ที่แสดงถึงสัดส่วนของเงินทุนรวมของธุรกิจที่มาจากภาระหนี้ ซึ่งถ้าอัตราส่วนนี้สูงก็แสดงว่าธุรกิจมีความเสี่ยงทางการเงินสูง โดยธุรกิจที่มีอัตราส่วนในระดับที่สูงเกินไปย่อมไม่เป็นผลดีนักเนื่องจากสะท้อนให้เห็นว่าธุรกิจมีภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะที่อัตราดอกเบี้ยมีค่าสูง สำหรับการคำนวณอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ สามารถทำได้โดย

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์} = \left(\frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \right) \text{ เท่า}$$

2) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt to Equity Ratio) เป็นเครื่องมือในการวัดความสามารถในการชำระหนี้ ที่แสดงถึงสัดส่วนของเงินทุนจากการกู้ยืมต่อเงินทุนของเจ้าของธุรกิจ ซึ่งถ้าอัตราส่วนนี้สูงแสดงว่าธุรกิจมีการกู้ยืมเงินในสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับทุนของเจ้าของธุรกิจ ทำให้ธุรกิจมีภาระที่จะต้องชำระดอกเบี้ยที่สูงขึ้น และส่งผลกระทบต่อการทำกำไรของธุรกิจ สำหรับการคำนวณอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน สามารถทำได้โดย

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน} = \left(\frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}} \right) \text{ เท่า}$$

นอกจากธุรกิจจะสามารถนำข้อมูลจากรายงานทางการเงินไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์อัตราส่วนเพื่อประเมินสถานะในด้านต่าง ๆ ของธุรกิจแล้ว ยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการบริหาร โดยจากผลการวิจัยของ (อนุรักษ์ ทองสุข และคณะ, 2553) พบว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงินเพื่อการบริหารในระดับมาก โดยใช้ประโยชน์เพื่อการควบคุมและประเมินผล การวางแผน และการตั้งการและสร้างแรงจูงใจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (M. Isabel Brusca Alijarde, 1997) ซึ่งพบว่างบการเงิน ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ งบกระแสเงินสด งบแสดงแหล่งที่ได้มาและใช้ประโยชน์จากกองทุน งบประมาณรายจ่ายแผ่นดิน และงบประมาณรายจ่ายลงทุน มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติของผู้บริหารฝ่ายการเงินของหน่วยงานราชการในประเทศสเปน โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 92.76 มีความเห็นว่าอัตราส่วนทางการเงินมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานถึงแม้ว่าจะมีเพียงร้อยละ 37.10 เท่านั้นที่ใช้ประโยชน์จากอัตราส่วนทางการเงิน นอกจากนี้ยังพบว่ามีการนำรายงานทางการเงินไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติเพื่อการบริหารงาน ประกอบด้วย 1) การตัดสินใจลงทุน 2) การบริหารหนี้ 3) การวางแผนภาษี 4) การจัดสรรงบประมาณ 5)

วิเคราะห์สถานะทางการเงินเมื่อต้องการกู้เงินจากสถาบันการเงิน 6) การซื้อหุ้นกู้ และ 7) กำหนดต้นทุนและประสิทธิผลของการดำเนินงาน

ทั้งนี้จากผลการวิจัยดังกล่าวช่วยสะท้อนให้เห็นถึงการใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงิน นอกเหนือไปจากประเมินสถานะของธุรกิจจากอัตราส่วนทางการเงิน ด้วยสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครองในปัจจุบัน ซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมควรพัฒนาศักยภาพในการใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงินเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิผลในธุรกิจ ซึ่งได้แก่ 1) การใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงินในการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินเพื่อประเมินสถานะของธุรกิจ ประกอบด้วย อัตราส่วนสภาพคล่องทางการเงิน อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร อัตราส่วนประสิทธิผลในการดำเนินงาน และอัตราส่วนความสามารถในการชำระหนี้ และ 2) การใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงินในทางปฏิบัติเพื่อการบริหารงานของธุรกิจ ประกอบด้วย การตัดสินใจลงทุน การบริหารหนี้ การวางแผนภาษี การจัดสรรงบประมาณ วิเคราะห์สถานะทางการเงินเมื่อต้องการกู้เงินจากสถาบันการเงิน การซื้อหุ้นกู้ และ กำหนดต้นทุนและประสิทธิผลของการดำเนินงาน